

I

(Rezolūcijas, ieteikumi un atzinumi)

IETEIKUMI

PADOME

Padomes ieteikumi

“Veicināt pārrobežu videokonferenču izmantošanu tiesiskuma jomā dalībvalstīs un ES līmenī un dalīties ar labāko praksi šajā jautājumā”

(2015/C 250/01)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ATGĀDINOT

1. Eiropas e-tiesiskuma stratēģiju 2014.–2018. gadam, ko Padome (Tieslietas un iekšlietas) pieņēma 2013. gada 6. decembrī⁽¹⁾;
2. 59. punktu Eiropas e-tiesiskuma stratēģijā 2014.–2018. gadam, kurā noteikts, ka “vajadzības gadījumā dalībvalstu neoficiālās grupas, kuras ir iesaistītas konkrētos projektos, var tikties, lai sekmētu darbu minētajās jomās (...)”;
3. Eiropas e-tiesiskuma daudzgadu rīcības plānu 2014.–2018. gadam, ko Padome (Tieslietas un iekšlietas) pieņēma 2014. gada 6. jūnijā⁽²⁾;
4. pamatnostādnes par to, kā īstenot Eiropas e-tiesiskuma daudzgadu rīcības plānu 2014.–2018. gadam, kuras Padome (Tieslietas un iekšlietas) apstiprināja 2014. gada 4. decembrī⁽³⁾ un kurās izklāstīti E-likumu jautājumu darba grupas (e-tiesiskums) konkrēti pasākumi rīcības plāna īstenošanai, tostarp neoficiālas darba grupas izveide par pārrobežu videokonferencēm;
5. neoficiālās darba grupas par pārrobežu videokonferencēm darba rezultātus, kas izklāstīti galīgajā ziņojumā⁽⁴⁾, kurš iesniegts E-likumu jautājumu darba grupai (e-tiesiskums);

ATZĪST, ka

6. videokonferences ir noderīgs instruments, kam ir liels potenciāls ne tikai valsts līmenī, bet arī jo īpaši pārrobežu situācijās, kurās iesaistītas dažādas dalībvalstis un pat trešās valstis. Pārrobežu lietās netraucētai saziņai starp dalībvalstu tiesu iestādēm ir izšķiroša nozīme. Videokonferences ir viens no iespējamiem veidiem, kā vienkāršot un veicināt šādu saziņu. Videokonferenču priekšrocības tika atzītas Savienības tiesību aktos, kuros mudināja tās izmantot *inter alia* pārrobežu pierādījumu iegūšanai civillietās un komercietās⁽⁵⁾ un Eiropas procedūrā maza apmēra prasībām⁽⁶⁾ vai reglamentēja to izmantošanas kārtību kriminālprocesos⁽⁷⁾;

⁽¹⁾ OV C 376, 21.12.2013., 7. lpp.

⁽²⁾ OV C 182, 14.6.2014., 2. lpp.

⁽³⁾ 15771/14.

⁽⁴⁾ 8364/15 + ADD.

⁽⁵⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 1206/2001 (2001. gada 28. maijs) par sadarbību starp dalībvalstu tiesām pierādījumu iegūšanā civillietās un komercietās (OV L 174, 27.6.2001., 1. lpp.).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 861/2007 (2007. gada 11. jūlijs), ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām (OV L 199, 31.7.2007., 1. lpp.).

⁽⁷⁾ 2000. gada 29. maija Konvencija par Eiropas Savienības dalībvalstu savstarpēju tiesisko palīdzību krimināllietās.

7. videokonferenču tehnoloģiju var izmantot visa veida tiesvedībās (gan krimināllietās, gan civillietās un komercietās), un tā nodrošina tiesas un prokuratūras ar lielāku elastību pieņemt liecības no cietušajiem un lieciniekiem, uzklaušit ekspertu atzinumus un pieņemt aizdomās turamo un apsūdzēto personu paziņojumus. Videokonferences var palīdzēt mazināt neaizsargātu liecinieku, piemēram, bērnu spriedzi. Pateicoties tām, tiek novērsta arī ceļošana, kad cietušie, liecinieki vai eksperti no citām dalībvalstīm tiek lūgti sniegt liecības. Tās arī ļauj nodrošināt tūlītējus un efektīvus aizsardzības pasākumus, piemēram, tiesības uz mutisko tulkojumu, tiesības uz informāciju, piekļuvi advokātam, kad aizdomās turētais ir arestēts attālā vietā (piemēram, apcietināšanas gadījumā atklātā jūrā). Šādas tehnoloģijas izmantošana arī samazina uzklaušīšanas izmaksas dalībvalstu pārvaldes iestādēm. Ievērojamas izmaksas un drošības ieguvumus var panākt, izvairoties no apcietināto personu transporta;
8. Eiropas e-tiesiskuma jomā ES dalībvalstis jau ir sākušas strādāt kopā, lai veicinātu videokonferenču izmantošanu un lai apmainītos ar pieredzi un labāko praksi. Šāds darbs notiek *inter alia* saistībā ar E-likumu jautājumu darba grupu (e-tiesiskums) ES līmenī;
9. līdz šim veiktais darbs videokonferenču jomā valstu un ES līmenī saskaņā ar pirmo Eiropas e-tiesiskuma rīcības plānu 2009.–2013. gadam jau ir devis ievērojamus rezultātus. E-tiesiskuma portālā tiek sniegta informācija par videokonferenču iekārtu izmantošanu tiesvedībā pārrobežu situācijās visās oficiālajās valodās, tostarp rokasgrāmata, un attiecībā uz vairākumu dalībvalstu – attiecīga kontaktinformācija;
10. otrā Eiropas e-tiesiskuma daudzgadu rīcības plāna 2014.–2018. gadam mērķis ir balstīties uz jau paveikto darbu un turpināt šo pozitīvo attīstību valstu un Eiropas līmenī. Šis darbs arī būtu jāuztver saistībā ar plašāku virzību uz tieslietu jomas modernizāciju ES, ņemot vērā spēkā esošo tiesisko regulējumu šajā konkrētajā jomā un vajadzību ievērot procesuālās garantijas dalībvalstu un ES līmenī;

UZSVER, ka:

11. kā norādīts Eiropas e-tiesiskuma daudzgadu rīcības plānā 2014.–2018. gadam, vēršanās tiesā un ārpus tiesas procedūru ierosināšana pārrobežu situācijās būtu jāatvieglo, nodrošinot piekļuvi saziņai ar elektroniskiem līdzekļiem starp tiesu iestādēm un procesā iesaistītajām pusēm, kā arī lieciniekiem, cietušajiem, ekspertiem un citiem dalībniekiem;
12. turklāt, videokonferences, telekonferences vai citu tālsakariem atbilstīgu līdzekļu izmantošana attiecībā uz mutisku uzklaušīšanu attiecīgā gadījumā būtu jāpaplašina, lai izvairītos no vajadzības ierasties tiesā un piedalīties tiesvedībā, jo īpaši pārrobežu lietās, un tādējādi, samazinot izmaksas un centienus, veicinātu tiesu iestāžu efektīvu pieejamību;
13. kā norādīts E-tiesiskuma daudzgadu rīcības plānā 2014.–2018. gadam, turpmākais darbs šajā jomā būtu jāpaplašina, lai vairāk veicinātu pārrobežu videokonferenču organizēšanu un norisi visās dalībvalstīs, veicinot IT instrumentu izmantošanu videokonferenču atbalstīšanai un organizēšanai un uzlabojot sadarbības videokonferenču rīkošanā. Šajā sakarā būtu arī jāizstrādā kopēja veidlapa, kurā lūdz rīkot pārrobežu videokonferenci, vai veidlapa, ar ko saņem apstiprinājumu. Būtu jāapsver arī iespēja izveidot tīklu pieredzes apmaiņai un apmaiņai ar labāko praksi par videokonferenču rīkošanu, tostarp apmācība. Būtu jāņem vērā tādu juridisko profesiju pārstāvju līdzdalība šajā darbā kā, piemēram, tiesneši, prokurori, advokāti, mediatori un juridiskie tulki;

ATZINĪGI VĒRTĒ:

14. darbu, ko veic ekspertu darba grupa jautājumos par pārrobežu videokonferencēm, lai palīdzētu uzlabot e-tiesiskuma sistēmas vispārējo darbību dalībvalstīs un Eiropas līmenī. Ekspertu grupa tika izveidota 2014. gada janvārī Austrijas vadībā ar mērķi veicināt pārrobežu videokonferenču praktisku izmantošanu un dalīties ar labāko praksi un zināšanām par organizatoriskiem, tehniskiem un juridiskiem aspektiem;
15. ekspertu darba grupas galīgo ziņojumu, kuru iesniedza 2015. gada martā un kurā ir konkrēti ieteikumi turpmākam darbam šajā jomā;

PIEŅEM ZINĀŠANAI:

a) **ekspertu darba grupa**

16. savā nobeiguma ziņojumā ekspertu darba grupa konstatēja vairākus tehniskus, organizatoriskus un juridiskus šķēršļus, kas kavē to, ka dalībvalstis izmanto videokonferenču iekārtas pārrobežu situācijās. Iegūtie rezultāti liecina, ka, lai gan ir taisnība, ka spēkā esošās tiesiskās prasības ir jāievēro, lielākā daļa tūlītējo problēmu, kas rodas pārrobežu situācijās, ir vairāk organizatoriski un tehniski jautājumi. Šādi jautājumi jo īpaši būtu jārisina prioritārā kārtā vai nu īstermiņā vai vidējā termiņā;

b) **e-tiesiskuma portāls**

17. turklāt informācija, kas jau ir pieejama e-tiesiskuma portālā, būtu jāatjaunina un jāpapildina. Turpmākajos plānos varētu jo īpaši iekļaut: saites uz ES tiesību aktiem un dalībvalstu tiesību aktiem, kuros reglamentē videokonferenču izmantošanu; konsolidētu informāciju par visām dalībvalstu tiesām, kurām ir videokonferenču iekārtas; instrumentus praktiskai videokonferenču organizēšanai (elektroniskas veidlapas, iespējams, ilgākā laikā – rezervācijas sistēma); saites uz valstu instrukcijām vai rokasgrāmatām, ja tādas ir; iedaļu, kurā ir doti pārrobežu tiesvedības videokonferenču piemēri un labākās prakses apkopojums; informāciju par apmācību un apmācības moduļiem tiešsaistē un saiti uz savā starpā saistītām mutisku tulku datu bāzēm, ja tas ir pieejams;

c) **sinerģija ar citiem projektiem**

18. būtu arī jāņem vērā iespējamās sinerģijas ar citiem projektiem, piemēram, *e-CODEX*, *AVIDICUS* projektiem (mutiskā tulkošana videokonferences laikā) un Eiropas Tiesiskās apmācības tīklu. Papildus informācijai, kas jau ir pieejama e-tiesiskuma portālā, būtu jāizmanto arī, cik vien iespējams, esošā noderīgā informācija no citiem avotiem, tostarp no dalībvalstīm un *Eurojust*;

d) **tiesiskie aspekti**

19. videokonferences ir ieguvušas juridisku atzīšanu, pateicoties starptautiskām konvencijām un vairākiem ES tiesību aktiem, piemēram, Regulai par pierādījumu iegūšanu civiltietās un komercietās, Regulai, ar ko izveido Eiropas procedūru maza apmēra prasībām, un pavisam nesenantai Direktīvai par Eiropas izmeklēšanas rīkojumu krimināllietās;
20. kaut arī videokonferenču izmantošana sniedz papildu aizsardzību aizdomās turētajiem, cietušajiem, lieciniekiem un mazaizsargātām personām, ir jānodrošina, ka tā nekaitē aizstāvības tiesībām; īpaša uzmanība jāpievērš tam, lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti principi attiecībā uz neatliekamību, procesuālo tiesību vienlīdzību un iebildumiem. Tas nozīmē, ka tiek izmantotas iekārtas, kas ir atjauninātas, lai nodrošinātu pietiekamu video un skaņas kvalitāti, un drošas atbilstīgi lietas sensitīvajam raksturam;
21. tādēļ būs jāizvērtē tas, kā tiesību aktu attīstība, tostarp jo īpaši Eiropas izmeklēšanas rīkojums, kurā ir sīki izstrādāta kārtība par videokonferenču izmantošanu kriminālprocesā, ietekmē dažādus procesuālus noteikumus un garantijas, ko piemēro pieprasījuma iesniedzējas un lēmuma izpildes dalībvalstīs. Citi juridiskie jautājumi, kas saistīti ar videokonferencēm, ietver arī kompetento iestāžu noteikšanu;

AICINA DALĪBVALSTIS:

22. apsvērt valsts līmenī īstenot turpmāk izklāstītos pasākumus, lai uzlabotu sadarbību starp dalībvalstīm:

a) **organizatoriskie aspekti**

- a) ieviest valsts videokonferenču kontaktpunktu vai kontaktpunktus, vajadzības gadījumā, katrā dalībvalstī. Tādējādi uzlabot un atjaunināt – vajadzības gadījumā ciešā sadarbībā ar Komisiju – informāciju no e-tiesiskuma portāla (izmantojot Eiropas Tiesas datubāzi) par valstu iespējām rīkot videokonferences, valstu videokonferenču kontaktpunktiem un attiecīgajām kompetentajām tiesām. Uzlabot kontaktpunktu organizēšanu valsts un tiesas līmenī;

- b) attiecībā uz atsevišķām videokonferencēm – vienoties par kopēju valodu, ja vajadzīgs, kopā ar atbilstošiem rakstiskās un mutiskās tulkošanas dienestiem, un par laika zonu, kuru izmantos, lai noteiktu, kad videokonference sākas. Ja videokonferencē ir vajadzīga tulka palīdzība, dalībvalstīm vajadzētu būt informētām par ieteikumiem, kas sniegti saistībā ar *AVIDICUS* projektiem, un pēc iespējas tie jāievēro;

- c) neskarot tiesu neatkarību un atšķirības tiesu iestāžu organizācijā Savienībā, piedāvāt efektīvu apmācību potenciālajiem lietotājiem, tostarp tiesnešiem un prokuroriem, lai palielinātu viņu uzticēšanos un spēju vadīt pārrobežu videokonferenci;

b) tehniskie aspekti

- d) izveidot efektīvus mehānismus, tostarp uzlabotu formu mainīgo un/vai konfidenciālo videokonferenču parametru efektīvai apmaiņai saistībā ar publisku un statistisku informāciju par videokonferenču rīkošanas iespējām katrā dalībvalstī, kas jāpublicē Eiropas e-tiesiskuma portālā;
- e) izstrādāt praktiskas pamatnostādnes lietotājiem un tehniskās plānošanas un atbalsta darbiniekiem par ieteiktajiem tehniskajiem standartiem;
- f) uzlabot sadarbību starp dalībvalstīm, veicot sistemātiskus praktiskus testus starp dalībvalstu pāriem, lai dokumentētu darba parametrus. Tos var atkārtoti izmantot, lai izveidotu uzticamākas videokonferences starp dalībvalstīm ar pietiekamu skaņas un video kvalitāti;
- g) kā minimums, īstenot šādus tehniskus standartus, lai uzlabotu videokonferenču sanāksmju kvalitāti:
- izmantot uz datortehniku balstītu videokonferenču sistēmu (H.323/videokonference SIP),
 - uz IP balstīta videokonferences sanāksme,
 - izmantot infrastruktūru ugunsdrošības šķērsošanai,
 - izmantot šifrētus sakarus (AES-128),
 - saņemt noformēšanu kā *duo video* (H. 239.)⁽¹⁾;

c) tiesiskie aspekti

- h) izvērtēt ietekmi, ko ES instrumenti, piemēram, Eiropas izmeklēšanas rīkojums, rada saistībā ar pašreizējiem procedūras noteikumiem;

AICINA E-LIKUMU JAUTĀJUMU DARBA GRUPU (E-TIESISKUMS):

23. sākt izpētīt praktiskās iespējas un risinājumus attiecībā uz koordinētu pieeju, lai varētu sākt sadarbību videokonferenču jomā ar trešām valstīm, papildus divpusējiem kontaktiem, kas dalībvalstīs jau ir izveidoti šajā jomā;
24. turpināt darbu, kas veikts saistībā ar ekspertu darba grupu par pārrobežu videokonferencēm, E-likumu jautājumu darba grupā (e-tiesiskums) izveidojot sadarbības tīklu starp dalībvalstīm, lai apmainītos ar pieredzi un dalītos ar labāko praksi par videokonferenču rīkošanu, tostarp apmācību, pamatojoties uz ekspertu darba grupas iesniegtu priekšlikumu. Šim tīklam vajadzētu:
- a) apsvērt, kā uzlabot videokonferenču iekārtu izmantošanu Eiropas līmenī, izveidojot drošas “virtuālo videokonferenču sanāksmju telpas”, kurās iesaistītās dalībvalstis varētu darboties;
 - b) izstrādāt skaidru katra posma aprakstu (“protokolu”) par pārrobežu videokonferenču sagatavošanu un vadīšanu, kas atbilst ierastajiem tiesu pārrobežu videokonferenču izmantošanas gadījumiem un apkopo visus vajadzīgos organizatoriskos, tehniskos un tiesu sistēmas elementus;
 - c) sniegt norādījumus lietotājiem par tipiskiem izmantošanas gadījumiem tiesā, kas visvairāk varētu gūt labumu no plašākas un labākas pārrobežu videokonferenču izmantošanas;
 - d) uzlabot elektronisko sūtīšanu veidlapām ar lūgumiem pēc pārrobežu savstarpējās tiesiskās palīdzības, apvienojot dinamisko veidlapu funkcijas no Eiropas e-tiesiskuma portāla ar e-CODEX, piemēram, veidlapas “tiešai pierādījumu iegūšanai” un “(netiešai) pierādījumu iegūšanai”;

⁽¹⁾ Piezīme. Varētu būt nepieciešams izmantot ISDN kā rezerves risinājumu, ja videokonferences partneris vēl neatbalsta IP.

- e) izstrādāt instrumentus, lai palīdzētu tiesu iestādēm identificēt juridisko instrumentu, kas piemērojams, lai organizētu konkrētas videokonferences;
- f) izstrādāt instrumentus, lai palīdzētu tiesu iestādēm identificēt kompetento iestādi konkrētas videokonferences organizēšanai;
- g) apzināt pasākumus, kas būtu jāveic, lai nodrošinātu procesuālās garantijas tiesību uz aizstāvību īstenošanā, un
- h) nodrošināt ilgtspējīgu darbu:
 - pārbaudot uzlabošanas pasākumu un projektu īstenošanu,
 - pārbaudot jaunās videokonferenču tehnoloģijas,
 - ierosinot jaunas darbības un projektus turpmākajiem uzlabojumiem;

AICINA EIROPAS KOMISIJU:

25. publicēt ekspertu grupas par pārrobežu videokonferencēm galīgo ziņojumu e-tiesiskuma portālā plašākai izplatīšanai starp praktizējošiem juristiem un citām ieinteresētajām personām.
 26. finansiāli atbalstīt 22. punktā izklāstīto pasākumu īstenošanu valsts līmenī, kuru mērķis ir nodrošināt videokonferenču iekārtu sadarbību pāri robežām, ciktāl tas rada Eiropas pievienoto vērtību atbilstīgi piemērojamajiem finansēšanas instrumentiem.
-